

Tangyieva proti Rusku, rozsudek ze dne 29. 11. 2007

Stěžovatel: Tangyieva

Žalovaný stát: Rusko

Číslo stížnosti: 57935/00

Datum: 29.11.2007

Článek Úmluvy: čl. 13

čl. 2

čl. 3

čl. 34

čl. 38

čl. 41

čl. 44

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: kritéria přípustnosti, mučení, nelidské zacházení, ponižující zacházení, právo na život, účinné vyšetřování, účinný prostředek nápravy

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PRVNÍ SEKCE

29. listopadu 2007

VĚC TANGIYEVA

(Rozsudek ve věci Tangyieva v. Rusko)

Evropský soud pro lidská práva - Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci L. Loucaides, předseda, N. Vajičová, A. Kovler, E. Steinerová, K. Hajiyevev, D. Spielmann a S.E. Jebensová a dále A. Wampach, zástupce tajemníka sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 8. listopadu 2007 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 57935/00) proti Ruské federaci předložená Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) ruskou občankou, paní Zaynap Abdul-Vagapovnou Tangijevou (dále jen „stěžovatelka“), dne 29. dubna 2000.
2. Stěžovatelka byla zastoupena právníky nevládní organizace EHRAC/Memorial Human Rights Centre. Ruská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena panem P. Laptěvem, zástupcem Ruské

federace při Evropském soudu pro lidská práva.

3. Stěžovatelka tvrdila, že její tři příbuzní byli zabiti v Grozném v lednu 2000 vojáky státu. Odvolala se na čl. 2, čl. 3 a čl. 13 Úmluvy.
4. Rozhodnutím ze dne 18. května 2006 prohlásil Soud stížnost za přípustnou.
5. Poté co senát po konzultaci se stranami rozhodl, že se nevyžaduje ústní jednání o meritu věci (ustanovení 59 § 3 Jednacího řádu Soudu in fine), odpověděly si strany vzájemně na své připomínky.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Stěžovatelka se narodila v roce 1958 a bydlela v Grozném (Čečensko). V současné době bydlí ve městě Ingueshetia.
3. Podání stran o skutečnostech týkajících se okolností smrti příbuzných stěžovatelky a následného vyšetřování jsou dále uvedeny v části A. Popis relevantních materiálů předložených Soudu je uveden v části B.
4. Podání stran
5. Události z ledna 2000
6. Stěžovatelka žila se svou rodinou v obvodu Staropromyslovskij v Grozném ve svém vlastním domě č. 166 v ulici Deržavina.
7. V říjnu 1999 se obnovilo nepřátelství mezi ruskými vojáky a čečenskými bojovníky. Groznyj a jeho předměstí byly těžce bombardovány. Obvod Staropromyslovskij nacházející se v severní a centrální části města byl bombardován letectvem a dělostřelectvem. Stěžovatelka uvedla, že většina obyvatel tohoto obvodu uprchla do bezpečnějších míst. Po těžkých bojích začala ruská armáda od prosince 1999 od severu postupně získávat kontrolu nad městem a do konce ledna 2000 okupovala definitivně centrální části města.
8. V zimě 1999 až 2000 zůstala stěžovatelka spolu se svým otcem Abdulem-Vagapem Tangijevem (narozeným v roce 1926), se svou matkou Khirzan Ibragimovnou Gadaborševou (narozenou v roce 1932), se svým strýcem Ismailem Ibragimovičem Gadaborševem (narozeným v roce 1924) a se svou sestrou Khanifou Gazdijevou ve svém domě v Grozném. V prosinci 1999 se k nim připojilo pět sousedů, vesměs žen, protože jejich dům měl velký sklep, kde se mohly během bombardování ukrýt.
9. Stěžovatelka, její sestra a sousedka předložily písemná svědectví o událostech z prosince 1999 a z ledna 2000. Podle nich byl obvod vystaven těžkému bombardování 22. listopadu 1999, přičemž jedna z žen, které u nich pobývaly v domě, byla zabita. Téhož dne byla stěžovatelčina matka lehce zraněna šrapnelem. Poté bombardování ještě zesílilo, takže stěžovatelka a její rodina nemohly město opustit.
10. Po 23. prosinci 1999 nabylo bombardování na intenzitě a lidé, kteří se nacházeli ve sklepech, se rozhodli přemístit se na nějaké bezpečnější místo. Dne 26. prosince 1999 se většina z nich přemístila do nedaleké pětipatrové budovy s větším sklepem v Pugačevově ulici. Stěžovatelčin otec, strýc a jedna ze sousedek zůstaly v jejich domě, aby dohlíželi na majetek a na dobytek. Večer téhož dne uslyšela stěžovatelka z ulice hluk tankových motorů. Stěžovatelka uvedla, že se jim ulevilo, protože očekávaly konec bombardování.
11. Ráno 27. prosince 1999 se stěžovatelčin strýc setkal cestou z jeho domu na Pugačevovu ulici se skupinou ruských vojáků a řekl jim, že se v tomto domě uchýlila do sklepa skupina čtyřiceti až čtyřiceti pěti civilistů. Vojáci vstoupili do sklepa a zkontrolovali dokumenty mužů, z nichž většině bylo přes padesát let. Vojáci zaujali v blízkosti bojové postavení.
12. Ráno 28. prosince 1999 stěžovatelka zjistila, že jejich dům v ulici Deržavina je částečně poškozen. Když tam se svou matkou přišla, našla tam otce a sousedku, kteří zůstali ve sklepech po celý den na rozkaz vojáků, kteří se nacházeli okolo domu.
13. Ve dnech 28. a 29. prosince 1999 vstoupili vojáci do sklepa činžáku na Pugačevově ulici, kde

stěžovatelka pobývala, a nařídili pod hrozbou mužům, aby jim pomohli posbírat těla šesti vojáků na ulici.

14. Dne 1. ledna 2000 dorazila do obvodu jednotka OMON (speciální policejní síly) a zaujala stanoviště v bývalé ubytovně poblíž Pugačevovy ulice. Téhož dne vojáci z jednotky vyvedli ze sklepa tři muže. Později se stěžovatelka dověděla, že byli zastřeleni.
15. Každého dne od 3. do 10. ledna 2000 docházela stěžovatelka kontrolovat příbuzné v jejich domě na ulici Deržavina. Při několika příležitostech se setkali s důstojníkem, který jim řekl, že se jmenuje Tima a že je velitelem posádky tanku, který se nachází u domu č. 164 na ulici Kolcova. Důstojník byl často opilý a agresivní a jednou jim vyhrožoval, že je všechny zastřelí, ale stěžovatelčinu otci se podařilo jej uklidnit. Tima jim řekl, že je z Ossetije a že dříve bojoval v Dagestánu. Stěžovatelka uvedla, že jej může identifikovat nebo složit jeho podobiznu. Stěžovatelka dále uvedla, že situace byla velmi napjatá, protože vojáci pravidelně vcházeli do obou domů za účelem kontroly identity, nařizovali pod hrozbou obyvatelům, aby jim pomohli sbírat mrtvé, vybírali muže pro „výměnu“ za bojovníky, atd. Stěžovatelka rovněž viděla, jak jsou systematicky zapalovány domy v sousedství.
16. Večer dne 10. ledna 2000 se stěžovatelka, její rodina a několik sousedů rozhodli dalšího dne opustit Groznyj, a to do doby, než se situace uklidní. Stěžovatelka a její sestra odešly pro vodu do ubytovny, kde byli umístěni členové OMON, a upozornila důstojníka, že v domě na ulici Deržavina se nacházejí staří lidé a že by je neměli bombardovat nebo na ně střílet, až ponесou vodu. Poté se vrátila do sklepa domu na Pugačevově ulici, zatímco její matka, otec, strýc a jedna sousedka, Valentina Fotijeva, zůstali v jejich rodinném domě na ulici Deržavina.
17. Ráno 11. ledna 2000 stěžovatelka, její sestra a tři další ženy vstoupily do domu na ulici Deržavina vyzdvihnout jejího strýce a rozloučit se s příbuznými. Brána však byla zavřená a z domu stoupal dým. Na jejich volání jim nikdo neodpovídal, a proto otevřely dveře násilím. Ve sklepě hořelo, takže do něj nemohly vstoupit. V kuchyni našly mrtvého otce a mrtvou Valentinu Fotijevu; oba byli zastřeleni. Dokumenty, peníze a cenné věci zůstaly nedotčené. Stěžovatelka a její sestra vynesly obě těla z hořícího domu, avšak neměly dost času na to, aby uhasily oheň nebo je pochovaly, protože se obávaly, že se zabijáci vrátí. Běžely do domu na Pugačevově ulici a podaly zprávu o tom, co se přihodilo. Jeden soused je vyzval, aby okamžitě uprchly, a slíbil, že se postará o pohřeb. Stěžovatelka a její sestra si odnesly pouze osobní dokumenty a odešly k několik kilometrů vzdálenému silničnímu bloku Sobačevka, kde nastoupily na autobus do Inguška.
18. Dalšího dne, 12. ledna 2000, se stěžovatelka vrátila do Grozného se dvěma auty, aby odvezla a pohřbila mrtvé. V jednom z vojenských silničních zábran na cestě naložili tři vojáci jako bezpečnostní eskortu. Cestou potkali náhodou jejich souseda, který jim vysvětlil, kde pochoval stěžovatelčina otce. Když dorazili k číslu 166 na ulici Deržavina, dům byl již zcela vyhořelý. Nemohli jít dolů do sklepa, protože tam byl ještě dým. Vykopali tělo stěžovatelčina otce a odnesli je pryč za účelem pohřbu ve vesnici Chermen v Severní Osetii.
19. O měsíc později odvezli příbuzní Valentiny Fotijevové její tělo a pohřbili je na hřbitově v Grozném.
20. Později, 6. března 2000, byly ohořelé ostatky stěžovatelčiny matky a strýce vyjmuty ze sklepa úředníky ruského Ministerstva pro nouzové situace (Emercom). Poblíž těl byly nalezeny osobní věci a kulky. Stěžovatelčina rodina je pohřbila na vesnickém hřbitově v Ingušku.
21. Kromě vlastní výpovědi a tří svědeckých výpovědí předložila stěžovatelka náčrtky okolí a jejího domu na ulici Deržavina č. 166 s vyznačením uvedených míst a polohy těl jejich příbuzných. Předložila rovněž fotografie zříceniny jejího domu a sklepa na Pugačevově ulici.
22. Následné události a vyšetřování usmrcení
23. Stěžovatelka se po incidentu neobrátila na žádný orgán ani nevyhledala lékaře. Avšak o jejím příběhu vyšly četné články v novinách a zprávách nevládních organizací, jejichž kopie předložila stěžovatelka Soudu.
24. Dne 26. ledna 2000 uveřejnily noviny Literaturnaja Gazeta článek „Vítejte v pekle! Rozhovory s

lidmi, kteří unikli z obleženého Grozného“ informující o usmrcení příbuzných stěžovatelky, přičemž se opíraly o rozhovor s ní.

25. V únoru 2000 vydala organizace Human Rights Watch zprávu s titulkem „Usmrcení civilistů ve Staropromyslovském obvodu Grozného“, kde byli obviněni ruští vojáci ze svévolného zavraždění nejméně třiceti osmi civilistů mezi koncem prosince a polovinou ledna. Human Rights Watch provedla rozhovory s přeživšími, s očitými svědky a s příbuznými usmrcených. Zpráva obsahuje informace o smrti Abdula-Vagapa Tangijeva, Khirzana Gadaborševa, Ismaila Gadaborševa a Valentiny Fotijevoj, přičemž se opírá o rozhovory se stěžovatelkou a s dalšími svědky v Ingušsku.
26. Několik nevládních organizací pro lidská práva stěžovatelce pomáhalo a oslovilo orgány pro výkon práva ohledně událostí ve Staropromyslovském obvodu Grozného v lednu 2000, při nichž údajně bylo několik tuctů místních obyvatel popraveno neidentifikovanými vojenskými jednotkami.
27. Dne 10. února 2000 se Human Rights Watch obrátila s písemnou žádostí na ruské orgány, včetně prezidenta, generálního prokurátora a ministra obrany, aby vyšetřili důvěryhodná tvrzení o masové vraždě ve Staropromyslovském obvodu.
28. Dne 3. května 2000 byla stěžovatelka vyslechnuta na prokuratuře ve Staropromyslovském obvodu. Stěžovatelka uvedla, že jí vyšetřovatel kladl otázky o usmrceních, kterých nebyla svědkem. Když uvedla, že vraždy mohli spáchat pouze ruští vojáci umístění okolo domu, a když hovořila o jejich předchozích návštěvách a výhrůžkách, vyšetřovatel jí řekl, že přímí svědkové vraždění neexistují a že by stěžovatelka mohla být stíhána pro křivé obvinění. Stěžovatelka uvedla, že za vraždění by mohl být odpovědný důstojník Tima, načež jí vyšetřovatel sdělil, že ten již zemřel. Poté nabyla stěžovatelka přesvědčení, že vyšetřování nebude účinné a neobrátila se již na žádný oficiální orgán.
29. Stěžovatelka byla předvolána k výslechu ještě jednou, ale zdá se, že se nedostavila.
30. Zdá se, že ohledně stěžovatelčiných příbuzných nebyly vystaveny žádné úmrtní listy. Stěžovatelčin bratranec, syn Ismaila Gadarbiševa, uvedl, že neměl problémy s obdržáním úmrtních listů pro svého otce a pro další příbuzné.
31. Zástupci stěžovatelky, nevládní organizace Memorial, několikrát požádali prokurátory na různých úrovních, aby jim podali informace o vyšetřování usmrcení civilistů ve Staropromyslovském obvodu. Jako odpověď obdrželi rozporné informace s odkazy na různá čísla trestních případů. V několika případech byli informováni, že jejich žádosti byly postoupeny k vyřízení jiným prokuraturám.
32. Ve dnech 19. června a 18. července 2002 čečenská prokuratura informovala Memorial, že 5. března 2000 byl otevřen trestní případ č. 12011, týkající se vražd spáchaných v Grozném dne 10. ledna 2000, a že byl postoupen k dalšímu vyšetřování Severokavkazskému oddělení Generální prokuratury.
33. Avšak 22. srpna 2002 postoupilo Severokavkazské oddělení Generální prokuratury žádost Memoriálu o informace prokurátorovi Čečenska a požádalo jej, aby vyhotovil aktualizaci vyšetřování trestního případu č. 12011.
34. Dne 17. února 2004 požádala stěžovatelka písemně prokurátora Staropromyslovského obvodu o nové informace o vyšetřování vraždy jejich příbuzných. Odpověď neobdržela.
35. Dne 28. května 2004 přiznala prokuratura Staropromyslovského obvodu status oběti stěžovatelčinu bratrovi Šamsudinovi Tangijevovi v trestním případě č. 33024 ohledně vraždy jeho rodičů a strýce v Grozném dne 11. ledna 2000.
36. Vyšetřování vražd - informace od Vlády
37. V březnu 2005 byla stížnost sdělena ruské Vládě, která byla v té době požádána, aby předložila kopii vyšetřovacího spisu č. 33024. Ve svém stanovisku, předloženém jako odpověď, vláda sdělila některé podrobnosti vyšetřování, aniž by blíže uvedla data vyšetřovacích opatření. Vláda nepředložila žádné kopie dokumentů, na něž se odvolávala. Vláda uvedla, že vyšetřování stále probíhá a že odhalením dokumentů by byl porušen článek 161 trestního řádu, protože

spis obsahuje informace vojenské povahy a osobní data svědků. Současně vláda oznámila, že delegaci soudu může být spis zpřístupněn na místě, kde bylo vedeno předběžné vyšetřování, s výjimkou „dokumentů (obsahujících informace vojenské povahy a osobní data svědků) a bez práva činit si kopie spisu a předávat je jiným osobám“.

38. V květnu 2006 soud prohlásil stížnost za přípustnou a zopakoval svou žádost o dokumenty. Ve své odpovědi vláda předložila aktualizaci vyšetřování a několik dokumentů z trestního vyšetřování (viz níže část B). Vláda nepředložila žádnou svědeckou výpověď ani další důležité procesní dokumenty, jako například popis míst nebo výsledky balistických zkoušek.
39. S odvoláním na informace od Generální prokuratury uvedla vláda ve svých zprávách, že vyšetřováním bylo zjištěno, že mezi lednem a únorem 2000 provedly jednotky federálních sil protiteroristickou operaci ve Staropromyslovském obvodu v Grozném. Během této doby byli někteří obyvatelé obvodu, včetně příbuzných stěžovatelky, zabiti neznámými osobami.
40. Vláda uvedla, že prokurátoři provedli řadu vyšetřovacích úkonů. Dne 17. dubna 2004 prohledali dům Tangijeových. Dne 28. května 2004 byl vyslechnut stěžovatelčin bratr Šamšudin Tangijev a byl mu v řízení přiznán status oběti. Dne 5. května 2004 byly rovněž vyslechnuty stěžovatelka, její sestra a dva příbuzní, načež jim byl přiznán status obětí v řízení. Téhož dne obdrželi vyšetřovatelé od stěžovatelky dvě nábojnice, které našla poblíž těla svého otce. Byla provedena balistická zkouška a učiněn závěr, že jsou typem munice užívané pro automatickou pušku o kalibru 5,45 mm a že mohou být použity k identifikaci použité zbraně.
41. Vláda uvedla, že stěžovatelka a její příbuzní odmítli dovolit, aby byla těla jejich příbuzných exhumována za účelem provedení soudních testů. Odmítli též identifikovat místa jejich pohřbení, což znemožnilo zjistit příčinu jejich smrti.
42. Vláda dále informovala soud, že mezi dubnem a červencem 2004 vyslechli vyšetřovatelé více než dvacet sousedů a známých Tangijeových, kteří vypověděli, že neměli žádné informace o pachatelích vraždění. Jeden ze svědků uvedl, že Staropromyslovskij obvod byl dějištěm těžkých bojů mezi federálními silami a ilegálními ozbrojenými skupinami. Jiný svědek vypověděl, že stěžovatelčin otec se dostal do sporu s členy ozbrojených skupin. Vyšetřovatelé neidentifikovali příbuzné a místo pohřbu Valentiny Fotijevové, ženy, která byla usmrcena v domě Tangijeových.
43. Vyšetřovatelé posoudili možnost, že vraždění se mohli dopustit vojáci, avšak nenalezli pro to žádnou podporu. Podle informací Vojenského okruhu Severního Kavkazu byly mezi lednem a únorem 2000 oddíly federálních sil ve Staropromyslovském obvodu vystaveny četným útokům ilegálních ozbrojených skupin, které se mohly uvedeného vraždění dopustit. Dne 3. června 2005 vyslechl vojenský prokurátor velitele jedné vojenské jednotky, která se podílela na proti teroristické operaci v Grozném. Velitel uvedl, že o zavraždění příbuzných stěžovatelky nic nevěděl. Prokurátoři pokračovali s vyšetřovacími opatřeními za účasti vojáků.
44. Podle vlády byly oběti systematicky informovány o odročeních a opětovných zahájeních případu. Vyšetřování zůstávalo neukončené u Obvodní prokuratury Staropromyslovského obvodu a bylo pod speciálním dozorem Generální prokuratury.
45. Dokumenty předložené stranami
46. Dokumenty předložené stěžovatelkou
47. V listopadu 2004 předložila stěžovatelka další listinné důkazy na podporu svých tvrzení. Kromě jejích podrobných tvrzení o skutečnostech předložila stěžovatelka tři svědecké výpovědi.
48. Stěžovatelčina sestra Chanifa Gazdijeva vypověděla, že dne 10. ledna 2000 se rozhodly opustit příštího dne Groznyj kvůli neustálému obtěžování vojáky. Ráno 11. ledna 2000 svědkyně spolu se stěžovatelkou a dvěma ženami jménem Galina a Birlant M. odešly vyzdvihnout její rodiče a strýce z jejich domu v ulici Deržavina. Poté vylíčila, jak objevily těla jejího a Valentinina otce, oba se střelnými ranami na hlavě. Dům byl celý prohledán a bylo v něm mnoho děr po střelách. Některé kusy nábytku doutnaly, sklep byl uzavřen a vycházel z něho kouř. Ženy vynesly z domu obě těla, ale nemohly uhasit plameny ve sklepech. Poté zanechaly těla u souseda ze strachu, že by se vojáci mohli vrátit a zabít je jako svědkyně, a téhož dne opustily Groznyj.

Otcovo tělo pohřbily 12. ledna 2000. Dne 6. března 2000 byly vyneseny ostatky jejich matky a strýce za pomoci Emercomu, které pak byly pohřbeny v Ingušsku.

49. Stěžovatelčin bratranec Magomet Gadaboršev dosvědčil smrt svého otce, strýce stěžovatelky. Svědek sám byl v relevantní době v Ingušsku a o smrti svého otce se dověděl od stěžovatelky a dalších příbuzných.
50. Stěžovatelčina sousedka v Grozném „Galina P.“ vypověděla, že byla se stěžovatelkou a s její sestrou dne 11. ledna 2000, když našly těla jejich rodičů a strýce v domě v ulici Deržavina. Svědkyně uvedla, že čečenští bojovníci opustili obvod do poloviny prosince a že předtím obyvatelům neubližovali a že jim občas i pomáhali. Od 25. prosince 1999 začali do Staropromyslovského obvodu vstupovat ruští vojáci. Někteří vojáci jim pomáhali a dávali jim jídlo. Někteří na nich často i pod hrozbou vyžadovali, aby jim pomohli sbírat mrtvá těla vojáků, protože „bojovníci“ nebudou na civilisty střílet. Sousedky podpořila prohlášení příbuzných o objevení těl dne 11. ledna 2000.
51. Kromě dokumentů předložených stěžovatelkou předložila vláda v řízení o případu Makhauri v. Rusko (stížnost č. 58701/00) kopii vyšetřovacího spisu v trestním případě č. 14/33/0262 (spojen v červenci 2004 s trestním případem č. 50100) zahájeném vojenskými vyšetřovateli v souvislosti s útokem na paní Makhauri v lednu 2000 ve Staropromyslovském obvodu. Spis rovněž obsahoval svědeckou výpověď Galiny R (narozené v roce 1937), učiněnou během vyšetřování v srpnu 2000. Na základě těchto informací požádali vojenští vyšetřovatelé v roce 2000 Městskou prokuraturu v Grozném, aby jim poskytla informace o vraždě tří členů Tangijeovy rodiny a ženy jménem Valentina. Zdá se, že na to nedošla žádná odpověď.
52. Galina P. řekla vojenským vyšetřovatelům, že v zimě 1999 až 2000 zůstala v Grozném. Nastěhovala se do domu Tangijeových v ulici Deržavina, kde zůstalo ve sklepě devět lidí, a zůstala zde až do 24. prosince 1999. Poté se přemístili do jiného domu, č. 144 na Pugačevově ulici, protože ostřelování nabylo na intenzitě a protože první dům byl poškozen. Ve velkém sklepě domu č. 144 na Pugačevově ulici zůstalo asi šedesát lidí, většinou starších. Čečenští bojovníci opustili jejich obvod asi 18. prosince 1999. Svědkyně vypověděla, že federální vojáci pravidelně docházeli do jejich sklepa a nutili obyvatele, aby jim pomohli hledat raněné a mrtvé. Dne 1. nebo 2. ledna 2000 byli tři nejmladší muži (mladší než 50 let) vojáky odvezeni a později byli nalezeni mrtví. Svědkyně popsala vojáky tak, že měli na sobě kvůli kamufláži modrošedé uniformy. Dále pak vypověděla, že 10. ledna 2000 spolu se dvěma sestrami Tangijeovými navštívila jejich dům, kdy pobývaly čtyři osoby: Abdul-Vagap Tangijev, jeho manželka Chiržan Gadaborševa, její bratr Ismail Gadaboršev a postarší žena „Valja“. V domě našli těla pana Tangijeva a Valji s prostřelenými hlavami, přičemž sklep byl uzavřen a hořel. Soused jim poradil, aby dům opustily, protože vojáci by se mohli vrátit, a později jim pověděl, že na dvoře pohřbil čtyři mrtvé. Téhož dne, 10. ledna 2000, odjela svědkyně do Ingušska.
53. Dokumenty z trestního vyšetřovacího spisu
54. V září 2006 předložila Vláda asi sedmdesát stran dokumentů ze spisu o trestním vyšetřování vedeném ve věci vraždy stěžovatelčiných rodičů a strýce. Tyto dokumenty obsahují rozhodnutí prokurátorů o zahájení, postoupení, odročení a opětovném zahájení vyšetřování a o poskytnutí statusu oběti stěžovatelce a jejímu bratrovi. Lze je shrnout následovně.
55. Dne 3. května 2000, poté co v novinách Novaja Gazeta vyšel 27. dubna 2000 článek „Svoboda nebo smrt“, otevřela Městská prokuratura v Grozném trestní vyšetřovací spis č. 12038 podle článku 105 část 2 trestního řádu (vražda dvou nebo více osob za přitěžujících okolností) „ve věci masové vraždy členů civilního obyvatelstva v sídlišti Katajama v Grozném 205. brigádou dne 19. ledna 2000“. V souvislosti s tímto řízením byla v květnu a v červnu 2000 vyslechnuta stěžovatelka a její bratr.
56. Dne 14. srpna 2003 rozhodl vyšetřovatel Městské prokuratury v Grozném, že zavraždění čtyř osob v č. 166 na ulici Deržavina je separátní epizodou a postoupil relevantní část spisu k dalšímu vyšetřování prokurátorovi obvodu Staropromyslovskij.
57. Dne 20. srpna 2003 Obvodní prokuratura obvodu Staropromyslovskij odmítla vést vyšetřování

s odvoláním na článek 24 část 1 § 2 trestního řádu - s ohledem na nedostatek důkazů o tom, že ke smrti došlo v důsledku trestného jednání. Vyšetřovatel uvedl, že informace o okolnostech smrti stěžovatelčiných příbuzných nejsou kompletní. Pokud jde o stěžovatelčino tvrzení, dospěl k závěru, že ke smrti a k požáru domu nejpravděpodobněji došlo v důsledku ostřelování, protože v relevantní době byl obvod místem těžkých bojů. Při neexistenci spolehlivějších informací o důvodech a okolnostech smrti bylo vyšetřování uzavřeno.

58. Dne 2. dubna 2004 Prokuratura Čečenska toto rozhodnutí zrušila. Dne 16. dubna 2004 Prokuratura obvodu Staropromyslovskij otevřela spis o trestním vyšetřování č. 33024 podle článku 105 část 2 trestního řádu ve věci vraždy příbuzných stěžovatelky.
59. V květnu 2004 byl stěžovatelčinu bratrovi a v květnu 2005 stěžovatelce přiznán v řízení status oběti.
60. V různých stadiích řízení bylo vydáno několik nařízení nadřízenými prokurátory, vypočítávajících kroky, které mají vyšetřovatelé učinit. Dne 26. srpna 2004 prokurátor z prokuratury obvodu Staropromyslovskij mimo jiné nařídil, aby byl nakreslen plán akce, aby byly podniknuty kroky k lokalizaci míst pohřbení a provedena exhumace a soudní testy, aby byly sesbírány kulky a nábojnice z místa činu a zaslány k prozkoumání expertem v oboru balistiky, aby bylo shromážděno více informací o obětech, včetně identifikace příbuzných Valentiny Fotijevojé. Podobné příkazy byly vydány v říjnu 2004 a v dubnu a prosinci 2005.
61. Mezi dubnem 2004 a srpnem 2006 bylo vyšetřování sedmkrát odročeno a opětovně zahájeno. Poslední dokument ve spise, který byl přezkoumá Soudem, má datum 14. srpna 2006. Prokurátor z prokuratury obvodu Staropromyslovskij shrnul výsledky vyšetřování a znovu nařídil shromáždit chybějící informace o obětech, identifikaci a výslech dalších možných svědků trestného činu, včetně Galiny P., a provedení dalších kroků k identifikaci pachatelů vraždění.
62. Relevantní vnitrostátní právo
63. Až do 1. července 2002 byly trestně právní otázky upraveny trestním řádem Ruské sovětské federativní republiky. Od 1. července 2002 byl starý trestní řád nahrazen trestním řádem Ruské federace.
64. Článek 161 nového trestního řádu obsahuje pravidlo o zákazu odhalovat údaje z předběžného vyšetřování. Podle § 3 tohoto článku mohou být informace z vyšetřovacího spisu zpřístupněny pouze se souhlasem prokurátora nebo vyšetřovatele a pouze tehdy, pokud tím nejsou porušena práva a zákonné zájmy účastníků trestního řízení a pokud to nebrání vyšetřování. Zpřístupnění informací o soukromém životě účastníků trestního řízení je bez jejich souhlasu zakázáno.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Předběžná námitka Vlády
2. Argumentace stran
3. Vláda požadovala, aby Soud prohlásil stížnost za nepřípustnou, protože stěžovatelka nevyčerpala vnitrostátní opravné prostředky. Vláda uvedla, že vyšetřování vražd pokračuje v souladu s vnitrostátním právním řádem. Stěžovatelka se neodvolala k soudu v Čečensku ani k dalšímu v oblasti Severního Kavkazu se stížností proti postupu vyšetřujících orgánů nebo proti jiným údajně protiprávním úkonům státních úředníků. Stěžovatelka tak nevyužila dosažitelných vnitrostátních opravných prostředků.
4. Stěžovatelka s námitkou Vlády nesouhlasila. Tvrdila, že v jejím případě bylo vyšetřování naprosto neúčinné. Stěžovatelka dále uvedla, že civilní opravné prostředky zmiňované Vládou nemohou zjistit identitu pachatelů trestných činů, neexistují-li závěry z trestního vyšetřování. Proto požádala Soud, aby předběžnou námitku Vlády zamítl.
5. Hodnocení Soudu
6. V daném případě Soud nerozhodl o vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků ve stadiu řízení o přípustnosti, neboť našel, že tato otázka úzce souvisí s meritem věci. Soud bude nyní

postupovat tak, že posoudí argumenty stran ve světle ustanovení Úmluvy a své relevantní praxe. Soud již dříve v řadě podobných případů našel, že ruský právní řád upravuje v podstatě dvě cesty nápravy pro oběti protiprávních a trestných činů přičitatelných státu nebo jeho činitelům, a to opravné prostředky trestně právní a civilně právní (viz Estamirov a ostatní v. Rusko, č. 60272/00, § 73 - 74, 12. října 2006).

7. Pokud jde o civilní postup k dosažení nápravy škody utrpěné protiprávními činy nebo nezákonným postupem státních činitelů, nelze tento postup samotný pokládat ze účinný opravný prostředek v kontextu s požadavky uplatněnými podle článku 2 Úmluvy. Civilní soud nemůže vést nezávislé vyšetřování a nemůže bez závěrů trestního vyšetřování dospět k rozhodujícím nálezům ohledně identity pachatelů fatálních útoků a o to méně může zjistit jejich odpovědnost (viz Chašujev a Aakajev v. Rusko, č. 57942/00 a 57945/00, § 119 - 121, 24. února 2005 a Estamirov a ostatní, citováno výše, § 77). Ve světle výše uvedeného Soud potvrzuje, že stěžovatelka nebyla povinna použít civilních opravných prostředků. Předběžná námitka v tomto ohledu se tudíž zamítá.
8. Pokud jde o trestně právní opravné prostředky, Soud konstatuje, že vyšetřování vražd zůstává neukončené od května 2000. Stěžovatelka a Vláda mají rozdílná stanoviska, pokud jde o účinnost tohoto vyšetřování.
9. Soud má za to, že tato část předběžné námitky Vlády úzce souvisí s meritem stěžovatelčiny stížnosti. Proto se Soud domnívá, že tyto otázky je třeba posoudit dále ve spojení s hmotně právními ustanoveními Úmluvy.
10. Hodnocení důkazů a zjištění faktů Soudem
11. Argumentace stran
12. Stěžovatelka tvrdila, že její příbuzní byli protiprávně zavražděni státními agenty a že státní orgány neprovedly účinné a adekvátní vyšetření okolností jejich smrti. Stěžovatelka požádala Soud, aby vyvodil závěry, pokud jde o odůvodněnost jejich faktických tvrzení ohledně nepředložení dokumentů požadovaných od Vlády.
13. Vláda se odvolala na to, že nejsou k dispozici závěry z neukončeného vyšetřování, a popřela odpovědnost státu za zavraždění příbuzných stěžovatelky.
14. Obecné principy
15. Před hodnocením důkazů Soud připomíná, že je pro účinné působení systému individuálních stížností upraveného článkem 34 Úmluvy velice důležité, aby státy poskytly všechny nezbytné pomůcky, které umožní řádné a účinné posouzení stížností (viz Tanrikulu v. Turecko /GC/, č. 23763/94, § 70, ECHR 1999-IV). V případech, kde existují odlišná tvrzení o událostech, je Soud nevyhnutelně konfrontován, když zjišťuje fakta, se stejnými problémy, jako jsou ty, kterým čelí soud první instance. Pro řízení o kauzách této povahy je inherentní, když individuální stěžovatel obviňuje agenty státu z porušení práv podle Úmluvy, že pouze žalovaný stát může mít v některých případech přístup k informacím podporujícím nebo vyvracejícím tato tvrzení. Nepředložení státem takovýchto informací, které má k dispozici, bez uspokojivého vysvětlení může nejen vést k závěrům o odůvodněnosti tvrzení stěžovatele, ale může také odrážet negativní úroveň dodržování závazků podle článku 38 § 1 písm. a) státem (viz Timur-tas v. Turecko, č. 23531/94, § 66 a 70, ECHR 2000-VI a Tanis a ostatní v. Turecko, č. 65899/01, § 160, ECHR 2005-VIII).
16. Soud se odvolává na řadu principů, které se vyvinuly v jeho judikatuře, kdy má za úkol zjistit fakta, ohledně kterých jsou strany ve př. Pokud jde o sporná fakta, Soud připomíná svou jurisprudenci potvrzující standard důkazu „mimo rozumnou pochybnost“ při svém hodnocení důkazů (viz Avsar v. Turecko, č. 25657/94, § 282, ECHR 2001-VII /extrakty/). Takovýto důkaz může vyplynout z koexistence dostatečně silných, jasných a souhlasných závěrů nebo z podobných nevyvrácených domněnek a skutečností. V tomto kontextu je třeba vzít v úvahu chování stran, když se důkazy porizují (viz Tanis a ostatní, citováno výše, § 160).
17. Soud je citlivý k subsidiární povaze své role a uznává, že musí být v roli soudu první instance opatrný při zjišťování skutečností, není-li to s ohledem na okolnosti konkrétního případu

nevyhnutelné (viz například McKerr v. Spojené království /dec./, č. 28883/95, 4. dubna 2000). Jsou-li však předložena tvrzení podle článku 2 a 3 Úmluvy, musí Soud provést obzvláště zevrubné přezkoumání (viz, mutatis mutandis, rozsudky ve věci Ribitsch v. Rakousko, 4. prosince 1995, Série A č. 336, str. 24, § 32 a Avsar, citováno výše, § 283), i když vnitrostátní řízení a vyšetřování již proběhla.

18. Závěrem, proběhlo-li trestní řízení u vnitrostátních soudů ohledně týchž tvrzení, je třeba mít na paměti, že trestně právní odpovědnost je odlišná od mezinárodně právní odpovědnosti podle Úmluvy. Kompetence Soudu se omezuje na mezinárodně právní odpovědnost. Odpovědnost podle Úmluvy spočívá na jejích vlastních ustanoveních, která je třeba interpretovat a aplikovat na základě cílů Úmluvy a ve světle relevantních principů mezinárodního práva. Odpovědnost státu podle Úmluvy, vznikající z jednání jeho orgánů, agentů a zaměstnanců, nelze směřovat s vnitrostátními právními otázkami trestní odpovědnosti posuzovanými vnitrostátními trestními soudy. Soud se nepodílí na žádných nálezech viny či nevin v tomto smyslu (viz Avsar, citováno výše, § 284).
19. Článek 38 § 1 písm. a) a z něho vyplývající závěry vyvozené Soudem
20. Stěžovatelka tvrdila, že její příbuzní byli zavražděni vojáky. Na podporu svých tvrzení se odvolala na svou vlastní výpověď a na výpovědi její sestry a souseda, které potvrzují, že v relevantní době byli ve Staropromyslovském obvodu přítomni vojáci ruské armády a policie (OMON), a na informace o jejich podílu na vraždění civilistů. Stěžovatelka dále tvrdila, že nepředložení Vládou požadovaných dokumentů, zejména vyšetřovacího spisu, znamená porušení jejích závazků podle článku 34 a článku 38 § 1 písm. a) Úmluvy.
21. Ve světle těchto tvrzení Soud postoupil stěžovatelčinu stížnosti Vládě a požádal ji, aby mu předložila dokumenty z trestního vyšetřovacího spisu ve věci zavraždění příbuzných stěžovatelky. Tato žádost byla zopakována předtím i poté, co byla stížnost prohlášena za přípustnou, protože důkazy obsažené ve spise Soud shledal v daném případě klíčovými pro zjištění faktů (viz výše odstavce 37 – 38).
22. Ve svých podáních Vláda nepopřela, že Abdul-Vagap Tangijev, Chidžan Gadaborševa a Ismail Gadaboršev byli zavražděni v noci z 10. na 11. ledna 2000 v Grozném. Tvrdila však, že přesné důvody a okolnosti jejich smrti nebyly osvětleny. Vláda odmítla odhalit většinu podstatných dokumentů z trestního vyšetřovacího spisu, přičemž se odvolala na článek 161 trestního řádu, který podle ní předložení těchto dokumentů bránil.
23. Soud poznamenává, že Vláda nepožádala o aplikaci ustanovení 33 § 2 Jednacího řádu Soudu, který povoluje omezení principu veřejného charakteru dokumentů uložených u Soudu za legitimním účelem, jakým je například ochrana národní bezpečnosti a soukromého života stran, jakož i zájmy spravedlnosti. Soud dále poznamenává, že již dříve nalezl, že ustanovení článku 161 nebrání odhalení dokumentů ze spisu o probíhajícím vyšetřování, ale spíše stanoví postup při takovémto odhalení a jeho limity (viz, pokud jde o podobné závěry, Micejev v. Rusko, č. 77617/01, § 104, 26. ledna 2006). Z těchto důvodů se Soud domnívá, že vysvětlení Vlády ohledně odhalení spisu dostatečně neodůvodňují zadržování klíčových informací požadovaných Soudem.
24. V tomto světle a s vědomím výše citovaných principů Soud nalézá, že v tomto ohledu může vyvodit závěry z chování Vlády. Dále pak, s odvoláním na důležitost spolupráce žalované Vlády v řízení podle Úmluvy, Soud konstatuje, že byly porušeny závazky stanovené článkem 38 § 1 písm. a) Úmluvy poskytnout všechny nezbytné prostředky Soudu při plnění jeho úkolu zjistit fakta.
25. Pokud jde o stěžovatelčinu stížnost, že nepředložením Vládou dokumentů z vyšetřovacího spisu došlo také k porušení článku 34 Úmluvy, Soud ve světle výše uvedeného nálezu k článku 38 § 1 písm. a) konstatuje, že z hlediska článku 34 nevyvstává žádná separátní otázka.
26. Hodnocení faktů Soudem
27. Soud poznamenává, že mezi stranami není sporu o tom, že stěžovatelčini příbuzní zemřeli ve dnech stěžovatelkou uvedených a že se stali obětí protiprávního použití síly. Zbývá rozhodnout

o tom, zda jsou za jejich smrt odpovědni agenti Vlády.

28. Stěžovatelka uvedla, že k zavraždění jejích příbuzných došlo v přímém spojení s dalšími vraždami, k nimž došlo ve Staropromyslovském obvodu v lednu 2000. Stěžovatelka tvrdila, že vojáci federálních sil provedli „hromadné popravy“ obyvatel a že k vraždám jejích příbuzných došlo podle tohoto vzoru. Odvolala se na závěry Soudu v případě Chašijev a Akajeva v. Rusko, kdy Soud shledal zjištěným, že ruské síly měly nad obvodem kontrolu v uvedené době a že byly odpovědné za smrt stěžovatelčiných příbuzných ve dnech 19. a 20. ledna 2000 (viz Chašijev a Akajeva, citováno výše, § 142 - 145).
29. Soud se již zmínil o stěžovatelčiných potížích získat nezbytné důkazy na podporu tvrzení stěžovatele/stěžovatelky, které jsou v rukou žalovaného státu v případech, kdy stát nepředloží relevantní dokumentaci. Jestliže stěžovatel předloží případ prima facie a Soudu je zabráněno dospět k faktickým závěrům pro nedostatek dokumentů, je povinností státu nezvratně prokázat, proč nemohou zmíněné dokumenty sloužit na podporu tvrzení stěžovatele, nebo podat uspokojivé a přesvědčivé vysvětlení o tom, jak k dotčeným událostem došlo. Důkazní břemeno se tak přesouvá na stát a pokud ten při své argumentaci selže, vystanou otázky podle článků 2 a/nebo 3 (viz Togcu v. Turecko, č. 27601/95, § 95, 31. května 2005; Akkum a ostatní v. Turecko, č. 21894/96, § 211, ECHR 2005- ... /extrakty/).
30. Soud již výše uvedl, že nemohl využít výsledky vnitrostátního vyšetřování vzhledem k tomu, že stát neodhalil dokumenty ze spisu. Soud rovněž našel, že nemůže vyvodit závěry z chování státu, pokud jde o dokumenty o vyšetřování. Soud je přesvědčen, že stěžovatelka předložila případ prima facie, její příbuzní byli zavražděni vojáky v noci z 10. na 11. ledna 2000 a že Vláda nepodala žádné další uspokojivé a přesvědčivé vysvětlení události.
31. Za těchto okolností Soud pokládá za zjištěné, že smrt příbuzných stěžovatelky lze přičíst státu.

III. Údajné porušení článku 2 Úmluvy

84. Stěžovatelka tvrdila, že její příbuzní byli nezákonně zavražděni agenty státu a že státní orgány neprovedly účinné a adekvátní vyšetřování okolností jejich smrti. Odvolala se na článek 2 Úmluvy, který stanoví toto:

„1. Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.

Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není víc než zcela nezbytné, při:

1. a) obraně každé osoby proti nezákonnému násilí;
2. b) provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené;
3. c) zákonně uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury. “
4. Soud nejprve posoudí stěžovatelčinu dílčí stížnost týkající se účinnosti vyšetřování.
5. Údajná neadekvátnost vyšetřování
6. Argumentace stran
7. Stěžovatelka tvrdila, že žalovaný stát neprovedl účinné a zevrubné vyšetření smrti jejích příbuzných. Vyšetřování bylo pomalé a nebyly učiněny kroky nezbytné k zajištění relevantních důkazů a k identifikaci pachatelů trestného činu. Stěžovatelce nebyl v řízení promptně přiznán status oběti a stěžovatelka nebyla řádně informována o jeho vývoji.
8. Vláda nesouhlasila s tvrzením, že ve vyšetřování došlo k pochybením. Poukázala na těžkosti spojené s vyšetřováním v Čečensku. Vláda zdůraznila, že stěžovatelka a její bratr, kterým byl přiznán v trestním řízení status obětí, opakovaně vznášeli námitky proti exhumaci těl a proti soudním testům, čímž bránili vyšetřovacímu procesu.
9. Hodnocení Soudu

10. Soud již při mnoha příležitostech prohlásil, že závazek chránit právo na život podle článku 2 Úmluvy rovněž implicitně vyžaduje, že zde musí být určitá forma úředního vyšetřování, jestliže jednotlivci byli usmrceni v důsledku použití síly. Soud rozvinul několik vedoucích principů, které je třeba následovat, aby vyšetřování splňovalo požadavky Úmluvy (pokud jde o nedávné shrnutí, viz *Bazorkina v. Rusko*, č. 69481/01, § 117-119, 27. června 2006).
11. V daném případě bylo provedeno vyšetřování usmrcení. Soud musí stanovit, zda toto vyšetřování splňovalo požadavky článku 2 Úmluvy.
12. Soud poznamenává, že státní orgány se o zločinu dověděly nejpozději v květnu 2000, kdy trestní vyšetřování vražd spáchaných ve Stropromyslovském obvodu bylo zahájeno Městskou prokuraturou v Grozném. Dne 3. května 2000 v rámci tohoto vyšetřování stěžovatelka a později její bratr byli vyslechnuti a potvrdili informace o nálezů těl příbuzných a o jejich pohřbu. Nejeví se však, že v té době byly podniknuty nějaké kroky za účelem tyto vraždy objasnit. Více než o tři roky později, v srpnu 2003, byly dokumenty ohledně vražd stěžovatelčiny rodiny postoupeny obvodní prokuratuře s pokynem vést separátní vyšetřování. Avšak 20. srpna 2003 zaujal vyšetřovatel této prokuratury stanovisko, že nebyl spáchán žádný trestný čin, přičemž se odvolal na možnost, že uvedené osoby zemřely v důsledku ostřelování. Toto rozhodnutí bylo učiněno bez dalších vyšetřovacích úkonů zaměřených na osvětlení okolností smrti.
13. Soud poznamenává, že i ty nejjzákladnější procesní úkony byly učiněny až poté, kdy byl případ postoupen žalované Vládě, a více než čtyři roky po zmíněných událostech. Opatření učiněná po dubnu 2004 zahrnovala klíčové kroky jako výslech dalších svědků, ohledání místa, pokusy identifikovat vojenské jednotky, které se mohly na vraždách podílet, a vypracování znaleckého balistického posudku. Je zřejmé, že pokud tato opatření měla vést k nějakým smysluplným výsledkům, měla být provedena ihned poté, co byl trestný čin oznámen státním orgánům, a zajisté jakmile vyšetřování započalo. Soud připomíná, že v případech smrti za nejasných okolností musí být vyšetřování promptní. Plynutí času vede nevyhnutelně k narušení množství a kvality dosažitelných důkazů a zřejmě zanedbání pečlivosti vrhá pochybnost na dobrou víru vyšetřovacího úsilí a protahuje utrpení členů rodiny (viz *Paul a Audrey Edwards v. Spojené království*, č. 46477/99, § 86, ECHR 2002-11). Tyto průtahy, které zůstávají v daném případě neobjasněny, nejenže demonstrují nekonání z vlastního podnětu, ale současně zakládají porušení závazku být příkladně promptní a důkladný při projednávání takto závažného zločinu.
14. Řada klíčových úkonů nebyla nikdy vykonána. Například nebyly během vyšetřování provedeny žádné pitvy ani soudní posudky, i když se zdá, že některé pokusy získat relevantní povolení od příbuzných byly učiněny v roce 2000 a později v roce 2004. Vyšetřování tak postrádalo informace o stavu těl a o typu utrpěných zranění a nemohlo tak zjistit s nějakým stupněm přesnosti příčinu smrti. Soud poznamenává, že v tomto ohledu stěžovatelka značně přispěla k tomuto pochybení, protože ani ona, ani její bratr nesouhlasily s exhumací těl a dokonce odmítly určit místo pohřbení jejich příbuzných. Soud však má za to, že stěžovatelčino odmítnutí souhlasit s exhumací nemůže zprostit státní orgány jejich povinnosti získat přesné informace o smrti čtyř osob, k níž došlo za podezřelých okolností. Nezdá se, že by prokurátoři, kteří nesli primární odpovědnost, někdy vydali náležité příkazy nebo že by se pokusili záležitost nějak sledovat (viz, *mutatis mutandis*, *Tanli v. Turecko*, č. 26129/95, § 152, ECHR2001-III /extrakty/).
15. Soud dále poznamenává, že stěžovatelce a jejímu bratrovi byl přiznán status oběti teprve v roce 2004. Dokonce i poté byli pouze informováni o odročení a opětovném zahájení řízení a nikoli o dalším důležitém vývoji. Takže vyšetřovatelé nezajistili dostatečnou veřejnou kontrolu, aby tak podrobili vyšetřování a jeho výsledky požadované úrovni veřejného dohledu; nezajistili ani, aby v řízení byly zabezpečeny zájmy nejbližších příbuzných.
16. Závěrem Soud konstatuje, že vyšetřování bylo mnohokrát odročeno a obnoveno a že dohlížející prokurátoři při několika příležitostech upozorňovali na chyby v řízení a nařizovali jejich nápravu, avšak tyto instrukce nebyly dodrženy.
17. Ve světle výše uvedeného Soud nalézá, že státní orgány neprovedly účinné trestní vyšetřování okolností smrti Abdula-Vagapa Tangijeva, Chidžany Gadaborševé a Ismaila Gadaborševa. To za

daných okolností vedlo k tomu, že použití vnitrostátních opravných prostředků, ať už civilních či trestních, se stalo rovněž neúčinným. Proto Soud zamítá v tomto ohledu předběžnou námitku Vlády a konstatuje, že byl porušen článek 2 v jeho procesně právní části.

18. Údajné porušení ochrany práva na život
19. Argumentace stran
20. Stěžovatelka uvedla, že v noci na 11. ledna 2000 byli její příbuzní v rozporu s článkem 2 Úmluvy zavražděni neidentifikovanými ruskými vojáky, kteří se v uvedeném obvodu nacházeli.
21. Vláda nepopřela fakt, že stěžovatelčini příbuzní zemřeli. Neshledala však možným odpovědět na otázku, zda ohledně stěžovatelčiných příbuzných došlo k porušení článku 2, když vyšetřování smrti ještě neskončilo. Vláda poznamenala, že není k dispozici dostatek přesných informací o okolnostech jejich smrti. Během vyšetřování nebyly získány žádné informace na podporu tvrzení, že za uvedený zločin mohou vojáci.
22. Hodnocení Soudu
23. Soud připomíná, že článek 2, který garantuje právo na život a stanoví okolnosti, za nichž zbavení života může být ospravedlněno, se řadí mezi nejzákladnější ustanovení Úmluvy, od nichž nejsou povoleny odchylky. Spolu s článkem 3 zakotvuje jednu ze základních hodnot demokratických společností tvořících Radu Evropy. Okolnosti, za nichž může být zbavení života ospravedlněno, musí být tudíž striktně vymezeny. Předmět a účel Úmluvy jako nástroje ochrany individuálních lidských práv také vyžaduje, aby byl článek interpretován a aplikován tak, aby jeho záruky byly praktické a účinné (viz McCann a ostatní, citováno výše, § 146 - 147).
24. Ve světle důležitosti ochrany poskytované článkem 2 musí Soud podrobit zbavení života co nejpečlivější kontrole a vzít přitom v úvahu nejen jednání agentů státu, ale také všechny další okolnosti (viz, mimo jiné, Avsar, citováno výše, § 391).
25. Soud již výše odvodil, že agenti státu byli odpovědní za smrt Abdula Vagapa Tangijeva, Chiržany Gadaborševé a Ismaila Gadaborševa (viz výše odstavce 82 a 83). Vláda netvrdila, že by se na daný případ mohly aplikovat výjimky uvedené ve druhém odstavci článku 2.
26. Soud je tak doveden k závěru, že článek 2 Úmluvy byl porušen i v jeho hmotně právní části.
27. Údajné porušení článku 3 Úmluvy
28. Stěžovatelka tvrdila, že pocity strachu, úzkosti a stresu, kterými trpěla v důsledku zavraždění tří členů její rodiny, se rovnaly zacházení odporujícím článku 3 Úmluvy, který zní takto:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu.“

103. Kromě popírání faktického základu stěžovatelčiných tvrzení se Vláda specificky nezabývala její dílčí stížností na porušení článku 3 Úmluvy.
104. Soud se domnívá, že v daném případě nevznikají specifické otázky kromě těch, které již byly posouzeny podle článku 2 a článku 13 (níže).
105. Za těchto okolností Soud, i když nemá pochybnosti, že smrt členů rodiny způsobila stěžovatelce hluboké utrpení, nenachází v tomto kontextu žádný základ pro nálezy porušení článku 3.
106. Údajné porušení článku 13 Úmluvy
107. Stěžovatelka uvedla, že neměla žádné účinné opravné prostředky ohledně výše uvedených porušení, a to v rozporu s článkem 13 Úmluvy, který stanoví toto:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

107. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasila a odvolala se na dosud probíhající trestní vyšetřování výše uvedených vražd.
108. Soud připomíná, že článek 13 Úmluvy garantuje dostupnost na vnitrostátní úrovni opravného prostředku k vynucení podstaty práv a svobod podle Úmluvy, a to v jakékoli formě, jaká se může vyskytnout k zajištění vnitrostátního právního řádu. S ohledem na fundamentální

důležitost práva na ochranu života článek 13 vyžaduje, kromě vyplacení náhrady tam, kde je to nutné, zevrubné a účinné vyšetřování vedoucí k identifikaci a k potrestání osob odpovědných za zblavení života a těch, které způsobily zacházení odporující článku 3, včetně účinného přístupu stěžovatele k vyšetřování, vedoucího k identifikaci a potrestání odpovědných osob (viz *Anguelova v. Bulharsko*, č. 38361/97, § 161 – 162, ECHR 2002-IV a *Suheyly Aydin v. Turecko*, č. 25660/94, § 208, 24. května 2005). Soud dále připomíná, že požadavky článku 13 jsou širší než závazek podle článku 2 vést účinné vyšetřování (viz *Chashijev a Akajeva*, citováno výše, § 183).

109. Z toho plyne, že za okolností, jaké jsou zde, bylo trestní vyšetřování smrti neúčinné a účinnost jakéhokoli jiného opravného prostředku, který mohl existovat, včetně civilních opravných prostředků, byla v důsledku toho narušena, takže stát porušil své závazky podle článku 13 Úmluvy.

110. V důsledku toho byl porušen článek 13 ve spojení s článkem 2 Úmluvy.

111. Aplikace článku 41 Úmluvy

112. Článek 41 Úmluvy stanoví toto:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda

2. Stěžovatelka nepředložila žádné požadavky na náhradu peněžní škody. Pokud jde o morální újmu, stěžovatelka zdůraznila, že ztratila své rodiče a svého strýce a že přihlížela neúčinnému vyšetřování jejich smrti. To v ní vyvolalo pocity obav, stresu a úzkosti. Stěžovatelka požadovala z tohoto důvodu částku 100 000 euro (EUR).

3. Vláda pokládala tuto částku za přemrštěnou.

4. Soud konstatuje, že našel porušení hmotně právní a procesně právní stránky článku 2 a porušení článku 13 Úmluvy. Soud akceptuje, že stěžovatelka utrpěla morální újmu a přiznává jí částku 60 000 EUR plus jakoukoli daň, která může být z této částky splatná.

5. Náklady a výdaje

6. Stěžovatelka byla zastoupena právníky z nevládní organizace EHRAC/Memorial Human Rights Centre. Předložila následující rozpis nákladů:

(a) 500 EUR za 20 hodin rešerší v Čechensku a v Ingušsku při sazbě 25 EUR za hodinu;

(b) 400 EUR za cestovní výdaje pro pracovníky v terénu;

(c) 2000 EUR za 40 hodin při vyhotovování právních dokumentů předložených Soudu a vnitrostátním orgánům při sazbě 50 EUR za hodinu právníky v Moskvě;

(d) 1792 liber (GBP) za 17 hodin a 55 minut za právní činnost právníky Spojeného království při sazbě 100 GBP za hodinu;

(e) 176 GBP za profesní poplatky při konzultaci barristera v Londýně podle dokladu;

(f) 409 GBP za překlady, jak je uvedeno na fakturách;

(g) 250 GBP za administrativní náklady a poštovné.

116. Vláda napadla přiměřenost a oprávněnost částek požadovaných z tohoto titulu. Vznela také námitky proti žádosti právních zástupců převést uvedenou částku za právní zastoupení přímo na jejich účet ve Spojeném království.

117. Soud musí nejprve zjistit, zda náklady a výdaje uvedené stěžovatelkou byly skutečně

vynaloženy, a poté, zda byly nezbytné (viz McCann a ostatní, citováno výše, str. 63, § 220).

118. Soud poznamenává, že stěžovatelka byla od počátku řízení před ním zastoupena právníky z nevládní organizace EHRAC/Memorial. Soud je přesvědčen, že výše uvedené částky jsou přiměřené a odrážejí skutečně vynaložené náklady zástupců stěžovatelky.
119. Dále musí být zjištěno, zda náklady a výdaje vynaložené stěžovatelkou na její zastoupení byly nezbytné. Soud konstatuje, že uvedený případ obsahoval určité množství faktických a listinných důkazů a že vyžadoval mnoho rešerší a přípravy. Dále Soud poznamenává, že je standardní praxí rozhodnout tak, že částky týkající se nákladů a výdajů musí být placeny přímo na účty zástupců stěžovatele (viz například Togcu, citováno výše, § 158; Nachova a ostatní v. Bulharsko /GC/, č. 43577/98 a 43579/98, § 175, ECHR 2005-VII a Imakayeva v. Rusko, č. 7615/02, ECHR 2006-...).
120. Za těchto okolností a s přihlédnutím k podrobnostem požadavků předložených stěžovatelkou přiznává Soud následující částky požadované z tohoto titulu: 2900 EUR a 2627 GP, kromě jakékoliv daně z přidané hodnoty, která může být splatná, přičemž čistá odměna bude zaplacená v librách šterlinků na bankovní účet zástupců ve Spojeném království, jak uvedeno stěžovatelkou.
121. Úroky z prodlení
122. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení měly základ v marginální úrokové míře Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Zamítá jednomyslně předběžnou námitku Vlády;
2. Konstatuje jednomyslně, že nebyl dodržen článek 38 § 1 písm. a) Úmluvy;
3. Konstatuje jednomyslně, že nevzniká separátní otázka podle článku 34 Úmluvy;
4. Konstatuje jednomyslně, že byl porušen článek 2 Úmluvy v tom smyslu, že nebylo provedeno účinné vyšetřování okolností smrti Abdula-Vagapa Tangijeva, Chidžany Gadaborševé a Ismaila Gadaborševa;
5. Konstatuje 5 hlasy proti 2, že byl porušen článek 2 Úmluvy, pokud jde o zavraždění tří členů stěžovatelčiny rodiny;
6. Konstatuje jednomyslně, že byl porušen článek 3 Úmluvy, pokud jde o stěžovatelku;
7. Konstatuje jednomyslně, že byl porušen článek 13 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Úmluvy;
8. Konstatuje jednomyslně

(a) že žalovaný stát je povinen vyplatit stěžovatelce do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, následující částky:

(i) 60 000 EUR (šedesát tisíc euro) jako náhradu morální újmy, která bude převedena na ruské rubly v den vyrovnání;

(ii) 2900 EUR (dva tisíce devět set euro) a 2627 GBP (dva tisíce šest set dvacet sedm liber) s tím, že čistá odměna bude převedena na libry kurzem aplikovatelným v den vyrovnání a bude zaplacená na bankovní účet zástupců ve Spojeném království;

(iii) jakoukoli daň, která může být splatná z výše uvedených částek;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou z výše uvedených částek splatné prosté úroky o úrokové míře rovnající se marginální úrokové míře Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

9. Zamítá zbývající část požadavku stěžovatelky na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 29. listopadu 2007 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

1. WAMPACH

zástupce tajemníka sekce

1. LOUCAIDES

předseda